

Glücklich, Julius

O myslivosti a fořtích J. Mti. královské

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 424-431

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126592>

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

O myslivostech^a a fořtích J. Mti. královské^a.

T I^a.

Což* se všech obyvateluo^v království českého dotýče o myslivosti všickni mezi sebou zůstali jsou, aby jeden druhému s myslivostí žádnou žádný nejezdil, nechodil, ani služebníkúv nevysílal na grunty cizí od Květné neděle až do svatého Jiljí; a to z té příčiny, aby jedni druhým v obilí škody nečinili, ješto^b mnohé skrze to mezi lidmi a zvláště od lidí obecných nesnáze i mordy přicházejí. A kdož by koli jezdil neb chodil na čích gruntech s jakoužkoli myslivostí do svrchu jmenovaného času z panského, z rytířského neb městského stavu, tehdy bude moci ten každý, číž jsou grunty, toho každého z desíti kop grošuo^v českých pohnati před soud zemský menší aneb komorní. A pakli by z lidí sedlských aneb od města který obyvatel byl, ješto by v městě osedlý nebyl, ten má a muož od pána těch gruntuo^v (na číchž jest gruntích myslivost provozoval) vzat býti a povinen bude dáti dvě kopé grošuo^v českých tomu, na číchž jest gruntech postižen. A nechtěl-li by dáti aneb že by nemohl, tehdy čtyři neděle u vazbě slušné (bez uškození na jeho zdraví) seděti má, a k tomu, což by u něho nalezeno bylo, čím by myslivost provozoval, to jemu pobráno býti má. Pakli by na gruntech s takovou myslivostí postižen nebyl a na takového člověka, či by člověk byl neb obyvatele městského (ješto by usedlý v městě nebyl), to se pokázalo, že jest s myslivostí na cizích gruntech byl a jí provozoval, tehdy té pokuty aneb trestání aby na něm bylo dopomoženo způsobem svrchu psaným od toho pána, číž by to člověk byl, aneb od toho města, v kterém by ten člověk obyvatelem byl a v něm bydlel. Než chodil-li by kdo neb jezdil z vůle pána svého, o to bude moci každý k tomu pánu o deset kop grošuo^v českých hleděti tím způsobem, jakž se svrchu píše. Než na svých gruntech každý, kdo chce, muož myslivost vésti; v tom se jemu tímto zřízením cesta nezavírá; než při předešlé o záповědi myslivosti, a to o shoních a léčení s tenaty, to při tom v své moci zuostati má. Než^b kdo by^c po svém troudu jezdil neb chodil a štal po jakéžkoli zvíři a ptactvo hubil s jestřábem neb krahujci honíc, a to jemu na grunty cizí zaběhlo, a on že by za tím z nevědomí na cizí grunty vjel neb všel, a byl proto z pokuty nadepsané obviněn, to bude moci (jest-li panského neb rytířského stavu neb též měštěnin osedlý) vezma to k své víře a na své svědomí, že jest to z té příčiny učinil, zpravití a tudy pokuty nadepsané trpěti a nésti nemá. Pakli by rádu sedlského byl, ten má také přísahou tak, jakž za obyčej a rád toho jest, zpravití.

* *Přeskrtnut v A i B jako důsledek nového T I, jenž, jak se výslovně praví, má přijíti na místo něho. Tím padly i opravy ruky β.*

^a *U rukou a po straně: Sněm léta 1610 folio (!). Běží tu o artykul O myslivosti str. LXXXVIII—XCI. Viz dále.*

^a a fořtích J. Mti. královské připsáno v A i B.

^b jestliže by tisku 1564 škrtnuto v B.

^c by připsáno v B rukou β.

^a V. Budovcem po straně v B: 57.

O myslivostech.

T I. [A i B nový.]

Místo toho artykule tento položiti se má^a:

Žádný^b na gruntech^c J. Mti. královský^d ani jedni na druhých žádné myslivosti^e s chrty, líhavými psy, jestřáby, rarohy, tenety, sítěmi, s dráty, s ručnicí^f ani^g s čímž jiným jezdit, chodit, vysílati^h ani žádné lesní ani polní myslivosti, jakýmiž jmény to se jmenovati může, bez vůle, vědomí a povolení J. Mti. král.ⁱ a číž kteří gruntové jsou^j, provozovati nemá^k pod propadením pokuty jednoho sta kop gr. čes. tolikrát, kolikrát by se kdokoliv ze všech tří stavuov neb lidí duchovních a svobodných toho se (!) dopustil a usvěcen neb postižen byl^l, či to gruntové jsou^m. Z kteréžto pokuty, na gruntech J. Mti. královský provozovanéⁿ hejtman J. Mti.^o, též i stavové jedni druhé budou moci skrze vznešení na suplikaci před soud komorní^p, který by tehdáž po témž účinku nejprvé držán byl, viniti.

Podlé kteréhožto vznešení táž rozepře ihned téhož soudu^q má býti vyslyšána a nálezem podělena, leč by která strana bezelstně svědkův svých sobě zavesti dostačiti nemohla, však té pře^r dáleji než-li do druhého soudu odkládáno býti nemá, a jedna i druhá strana svědky, lidi poddané neb služebníky své mají sobě^s bez pŕhony a dŕhony na psaní listem pod pečetí od jednoho druhému učiněné a odeslané^t postaviti pod pokutou v tom listu doloženou. A jestli by kdo koho z stavův k témuž svědomí potřeboval, týmž způsobem každý máje sobě to listem v známost uvedeno, bude povinen na týž list svědomí bez pŕhony dáti, a nedal-li by, má na něm býti táž pokuta, v témž listu oznámená, při témž soudu^v na jeho vznešení přisouzena. A jestli by pak kdo při provozování myslivosti na čích gruntech vtíraje se na cizí grundy někoho z poddaných, kteří^w by jej usvědčovali, bil neb pohrůžky činil a po nich se sháněl neb samého se jmenovati nechtěl a to se při též rozepři provedlo, več tomu každému to obráceno býti má, toho při uvážení spravedlivém a moci k ztrestání soudu^x se zŕstavuje a to jeden každý bude povinen podniknouti^y.

Však to^z se při tom vyměňuje: jestli že by pán poddaného svého listem, aby myslivost na jeho gruntech provozovati mohl,

Sněm
léta 1610^u.

osvobodil, to bude moci učiniti toliko na gruntech svých, než který by koliv na čích jiných gruntech usvědčen aneb postižen byl, toho každého aby každý mohl vzíti, vyzdvihnouti a v moc J. Mti. král. ^{a1} aneb v nepřítomnosti J. Mti. panuom místodržícím na hrad pražský dodati; tu ^{a3} podlé uznání J. Mti. král. ^{a3} a v nepřítomnosti J. Mti. královský místodržícího J. Mti. neb ^{a4} nejvyšších úředníkův a soudcův zemských buď na hrdle neb jináč má trestán býti ^{a5}. Než jestli že by kdo s chrty na gruntech svých poštvál aneb s jestřábem honil a potom že by po svém troudu z gruntův svých na cizí grunty ne z oumysla, než z té příčiny a potřeby jel a to dostatečně ukázal, na takového se tato pokuta vztahovati nemá ².

Dobré zdání o témž artykull^{a2}.

^a *B měl prvotně text shodný s A a artykulem sněmu 1610 O myslivosti, ale rukou β v něm učiněny změny v B, kdežto v A zůstal původní text.*

^b *Na tom jsou se stavové s J. Mti. král. (sněm 1610: čís.) snesli a za právo ustanovili, aby žádný původního textu B, shodného s A a sněmem 1610 škrtnuto v B rukou β; Žádný znovu napsáno rukou β jako začátek věty.*

^c *grunty původní text B, shodný s A a sněmem 1610.*

^d *královské původní text B, shodný s A; čís. sněm 1610.*

^e *Původní text B, shodný s A a sněmem 1610: žádnou myslivostí.*

^f *ručnicemi A.*

^g *aneb A.*

^h *nejezdili, nechodili, nevysílali původní text shodný s A a sněmem 1610, při čemž sice ne škrtnuto, ale přičestí min. činné opominuto upravití v infinitiv*

ⁱ *čí. sněm 1610.*

^j *člž kteří gruntové ze všech tří stavův a obyvatelův tohoto království jsou A a sněm 1610.*

^k *provozovati nemá připsáno v B rukou β.*

^l *že by tak zoumyslně buď na gruntu J. Mti. král. aneb kterého z stavův tohoto království bez vůle a vědomí jeho jakýmkoliv způsobem myslivost provozoval aneb po gruntech s myslivostí jel, že takový každý jedno sto kop gr. českých tomu, škrtnuto v B rukou β; sněm 1610 opět místo král. má čís.*

^m *čl to gruntové jsou neškrtnuto, ač škrtnuto následující propadnutí má.*

ⁿ *na gruntech J. Mti. královský provozované připsáno v B rukou β; před tím škrtnuto buď.*

^o *král. (sněm 1610: čís.) jakožto krále českého neb prokurátor J. Mti. původního textu B, shodného s A a sněmem 1610, škrtnuto v B rukou β.*

^p *zemský větš původní text B, shodný s A a sněmem 1610.*

^q soudu zemského *původní text B, shodný s A a sněmem 1610*; zemského *škrtnuto v B rukou β*.

^r tím *původní text B, shodný s A a art. sněmu 1610*; v B tím rukou β *přepsáno v té pře*.

^s mají býti povinni sobě *původní text B, shodný s A a sněmem 1610*; býti povinni *škrtnuto v B rukou β*.

^t učiněným a odeslaným *původní text B, shodný s A a sněmem 1610*.

^u Sněm léta 1610 *má jen A*.

^v soudu zemským *pův. text B, shodný s A a sněmem 1610*.

^w kteříž *A a sněm 1610*.

^x soudu zemského *původní text B, shodný s A a sněmem 1610*.

^y Co se pak dotýče svobodníkův, nápravníkův, dědiníkův a svobodných rychtářův, též lidí robotných aneb jiných, kteří stavu neužívají, ti dokonce aby všech a všelijakých myslivostí prázdní byli a dlouhých ručnic aby neužívali (*A a sněm 1610* svobodníkův *atd.*, kteříž *místo kteří*) *přeskrtnuto v B rukou β*.

[*B rukou β*]:
Jest to první
pod
artykulem
o ručnicích¹.

^z proto *původní text B, shodný s A; sněm 1610*: proto to.

^{a1} *cls. sněm 1610*.

^{a2} a tu *původní text B, shodný s A a sněmem 1610*; tu *škrtnuto v B rukou β*.

^{a3} *cls. sněm 1610*.

^{a4} v nepřítomnosti J. Mti. královský místodržícího J. Mti. neb *připsáno v B rukou β*.

^{a5} Však jedna každá vrchnost pro uvarování lidí svých těžkostí bude povinna ihned po vyhlášení tohoto sněšení lidem poddaným svým to v známost uvést *původního textu B, shodného s A a sněmem 1610, škrtnuto v B*.

^{a6} *Ale celé Dobré zdání v B škrtnuto (v A nikoli) a zní: Dáleji J. Mtem., všem těm panům stavom k uvážení podati, eo se utínání nohy psom ovčáckým dotýče, a k těmž artykulí sněmovnímu přiloženo jest, má-li do zřízení zemského k tomuto artykulí doloženo býti neb nie³. Ale na sněmu 1615 se prostě artykulí O myslivosti z r. 1610 obnovil a při něm zústaveno zcela a zouplna. Viz tištěné artykule tohoto sněmu generálního 1615 str. CCLXVIII.*

[*jen B*]:
Dobré zdání.

¹ *To se týká art. S XX.*

² *Celé převzato z artykule sněmu 1610 O myslivosti. Viz tištěné artykule str. LXXXIX—XC.*

³ *V artykulí O myslivosti z r. 1610 zní tato část: A poněvadž se i to nachází, že ovčáci a pastýřové s psy svými velikou škodu na všelijaké zvěři činí, protož aby ovčáci i pastýřové všem psům svým na přední noze po články prsty utínati povinni byli. A pakli by který ovčák neb pastýř psům svým tak po články prstův na přední noze neřal, tehdy souseď toho pána, čiž ten ovčák jest, bude moci tomu pánu, čiž to ovčák neb pastýř byl, psaní učiniti a jej napomenouti, aby ovčáka svého k tomu přidržel, aby psům svým prsty po články řal, a on jestliže by toho do dvou nedělí neučinil a ovčáka*

svého k tomu nepřidržel, tehdy po vyjití těch dvou nedělí bude moci ten soused jeho na týmž ovčáku neb pastýři aneb jiných poddaných téhož pána pokuty pěti kop grošů českých právem stávním dobývati.

T II*.

Na^a zboží a gruntech krále J. Mti., kterýchž nyní v držení nebo potomně býti ráčí, že ti gruntové tímto nálezem a zřízením s myslivostí všelijakou všem i jednomu každému se zapovídají. A jestliže by přes toto zřízení kdožkoli z stavuov na J. Mti. král. grundy chodil aneb jezdil s jakoukoli myslivostí aneb služebníky své vyslal, takový každý má propadnouti do komory králi J. Mti. sto kop grošnov českých. Pakli by čí služebníci jeli bez vědomí a povolení pána svého, kterýž by byl stavu panského, rytířského neb městského, taková touž pokutu mají propadnouti, a z takové pokuty bude moci obeslati hajtman, kterýž by zprávcí těch gruntuov J. Mti. král. byl, na kterýchž by se ta myslivost stala.

Než což se lidí sedlských dotýče a rádu lehkého, jestliže by byl na gruntech jeho Mti. král. s jakou myslivostí postižen, s těmi J. Mt. král. neb hajtman J. Mti. muože učiniti a je trestati tak, aby mu na zdraví uškozeno nebylo, jakž koli věk J. Mti. král. vuoie bude. Pakli by na gruntech s takovou myslivostí postižení nebyli a na kterého člověka, čí by člověk byl, to se pokázalo, že jest s myslivostí na gruntech J. Mti. král. byl a jí provozoval, má J. Mti. král. hajtmanu v moc dán býti od toho pána, čí by to člověk byl. Jestliže by pak pán toho člověka jakou vajmluvu mti chtěl, nechť toho člověka vydati, tehdy hajtman krále J. Mti. bude moci téhož pána obeslati, aby jej před pány hajtmany toho kraje, v kterémž by J. Mti. král. zboží aneb gruntové ležely, postavil. A tíž hajtmané mají o to bez odtahuov spravedlivý konec učiniti^a.

[A]:
I to pryč.

Také od sedlákuov, ani od zádného z lidí ze všech stavuov, aby jam na zvěr velikou i malou zádných na pomezích i při pomezích a lesích německých, buď na gruntech krále J. Mti. neb jiných gruntech v království českém, děláno nebylo (leč by kdo na to rádné vejsady měli) a ty, které jsou zdělané, aby zametány a zadělány byly, a to do svatého Jiří najprvé příštího pod pokutou XXV kop grošnov českých králi J. Mti. do komory propadení. A z té pokuty polovici má dáno býti tomu, kdož by o tom oznámil, a na kohož by se to, že jest těch jam zadělati a zametati nedal, uvedlo. Než na vlky a lišky jámy každý dělati na svých gruntech bude moci.

* *Celý artykul škrtnut v A i v B až na odstavec A jestliže by kdo... užiti mají. Při tom byl pokus rukou β v B jej upravití, ale změněna jen první řádka, jež zní v tisku 1564: Což se zboží a gruntuov krále J. Mti. dotýče.*

^a *U rukou a po straně: O zapletení gruntův stavův J. Mti. král. a forstův přisedlých. Sněm 1608 folio 33. Viz dále.*

^a *Následuje odstavec A jestliže by kdo... mají, jenž přejet do nového T II. Viz tam.*

T II. [A i B nový.]

Také J. Mt. král.^a ráčil se podvoliti s osobami z stavuov, kterýchž se strany^b forštuov dotýče, kdyby^c tak forštové na jejich dědičné grunty kladeny a ploty neb plaňkami zapleteni a zahrazení byli^d, jednati míti^e dáti^f. I jestliže by se toho nestalo^g, tehdy aby jeden každý při svých gruntech, které jemu náležejí, zůstaven býti^h a jichⁱ svobodně jako svého dědictví bez všelijaké překážky užívati mohli¹.

A² jestliže by kdo jaké řádné vajsady na myslivost předešle od králův J. Mtí. měli a jichⁱ užívali, že si toho vedlé svých vajsad užiti mají na gruntech jeho^{k 2}.

^a cís. sněm 1608.

^b s té z strany B; se strany sněm 1608.

^c kde by A a sněm 1608.

^d zapletený a zahrazeny byly, jichž by se gruntův dotýkalo sněm 1608.

^e chtěti A a sněm 1608.

^f dáti ráčí A a sněm 1608.

^g A pakli by se J. Mt. cís. s těmi osobami o grunty jich, k fořtův (!) poжатé, porovnati neráčil sněm 1608 místo I jestliže by se toho nestalo.

^h byl sněm 1608.

ⁱ jich aby sněm 1608.

^j Sněm léta 1608 nemá B.

^k na gruntech jeho připsáno v B rukou β.

¹ Převzato ze sněmu 1608; viz tištěné artykule str. XXXIII.

²⁻² To jest část ponechaná z tisku 1564 art. T II. Viz tam pozn. * a a

O zapletení
gruntův
stavuov blíž
gruntův
J. Mtí. král.
a forštuov
přisedlicch.
Sněm
léta 1608 J.

[A i B]:
NB. tato
klausule
má zůstatí.

T III.

Aby sedláci neměli tenat svých k užitku svému ani na gruntech panuov svých aby bez vuole jich nehonili, leč by kteří na to vajsady pořádně měli a jich užívali, a ty mají a jsou povinni ukázati, kdyby o to k jich pánu posláno bylo od toho, kdož by je usvědčil. Pakli by který měl tenata a to naň usvědčeno bylo a na to by žádných vajsad neukázal, tehdy má na pána jeho vznešeno býti od toho, kdož by to na toho sedláka usvědčil, aby pán jeho rozkázal ta tenata dáti tomu, kdož by naň to usvědčil. Pakli by pán jeho nerozkázal jemu tenat dáti, tehdy ten, kdož usvědčí, bude moci pána téhož sedláka pohnati ze sta^a kop grošuov českých, jakž T I ukazuje^b a, provede-li to naň, aby jemu dány byly.

[A i B]:
zůstane.

^a dvacítí *tisk 1564*; sta *A i B*.

^b jakž *T I* ukazuje *připsáno v A i B* (*A*: jak). *Viz T I nový.*

T III*.

[*A i B*]:
zůstane. Jestliže by kdo na shony nočně nebo na podsed honil malou nebo velikou zvěř, nebo i tenaty ve dne nebo v noci na čím cizím gruntu, a byl kdo zastížen aneb naň to bylo usvědčeno: ten aby propadl padesáte kop grošuv českých tomu, na číchž jest gruntech honil bez vuole jeho a naň usvědčil, a k tomu tenata pobrati bude moci a lidi též a jich nepouštěti, až z každého vezme po jedné kopě groších českých; než svého užívaj každý, jak umí.

* *Nesměněn.*

T V*.

[*A i B*]:
zůstane. Sedláci žádné myslivosti vésti nemají ani užívati na gruntech svých i cizích s ručnicemi, kušemi, tenaty, jamami ani jinými vymyšlenými obyčeji, a to pod pokutou, aby dvě neděle u vězení seděl, kdož by v tom postižen byl, aneb když by to naň provedeno bylo. Než páni, rytířstvo i města každý svého gruntu užívaj, jak umí. Než na ptáky s sítkami na čihadlích a sklony se lpem, tu myslivost vésti mohou s volí panouv těch, čí jsou gruntové.

* *Nesměněn.*

T VI*.

[*A i B*]:
zůstane. Na sněmu obecním, kterýž držán byl na hradě pražském léta tisícého pětistého šedesátého prvního ve čtvrtek po svatém Jeronýmu, toto jest zřízeno¹: Kdož by kolivěk myslivce svého náchlebního měl, ten každý jemu list pod pečetí svou, že jemu k potřebě s myslivostí jezdí neb chodí, dáti má. Pakli by kdo (nemající takového listu od pána svého) po myslivosti jezdící aneb chodící postižen byl, ten každý od toho, kdož by jej tak po myslivosti postihl, vzat býti má. Pakli by ho vzíti nemohl, má naň (že jest po myslivosti proti záповědi jezdil anebo chodil) to osvědčiti a ku pánu toho osvědčeného o pokutu, aby mu ji na něm dopomohl, poslati, a nedopomohl-li by, k němu o to (jakž zřízením zemským o tom vyměřeno jest) hleděti, a na něm se té pokuty dosouditi a dále se v tom podlé zřízení zemského zachovati. Než sedláci, ti žádných myslivostí provozovati nemají

tak, jakž o tom výš napsáno stojí. A mimo to žádnému v městě ležáku aneb podruhu ani sedláku takový list, aby po myslivosti jezdil nebo chodil, od žádného z stavuov kromě náhlebnému myslivci dán býti nemá.

¹ 1./10. — *Viz sněmy české III, str. 67.*

* *Nezměněn.*

T VII*.

Což se ježdění s myslivostí dotýče, jestliže by kdo přes záповěd komu po gruntech jeho jakou myslivost aneb s jakou myslivostí jezdil aneb jestliže by po záповědi též po gruntech jeho malou anebo velikou zvěř, též ptactvo střílel, aby sto^a kop grošuov českých propadl.

Jestliže by pak kdo koho jiného navozoval nebo navedl, a to naň uznáno neb provedeno bylo, že jest jezdil s jakoukoli myslivostí, ten v touž pokutu upadnouti má jako nahoře psáno stojí.

A^d kdož by komu grunty své s myslivostí záповěděti chtěl, aby tu záповěd tak a tím způsobem a pořádem učinil, jako napřed (L XLVII) psáno stojí: kdož by komu grunty své pastvami záповěděti chtěl.

^a sto A; padesáte B a tisk 1564.

^b *Přeskrtán jest především první odstavec* Což se... propadl.

^c *To se týká nepřeskrtané části* Jestliže by kdo... psáno stojí.

^d *Následující část až do konce opět přeskrtnuta.*

O krčmách*.

T VIII.

Všecky krčmy v koruně české, kteréž by mohly provedeny býti od třicíti let buď výsadami neb svědomím, že jest jich kdo v užívání byl a jest, ty mají při tom zůstatí. A jestliže by která kde v té vsi svedena byla od těch třicíti let, ta má na jiný purkrecht převedena býti od pána gruntovního v též vsi. Pakli by kdo nechtěl na tom purkrechtu převedené té krčmy míti, můž jí na jiný převesti, vše v té vsi. Než jestliže by kdo chtěl nespravedlivou krčmu držeti, kteráž by třicíti let v užívání nebyla, komuž by ke škodě byla, má dáti soused jemu věděti čtyři neděle napřed, tu aby krčmu zastavil. Pakli by jí nezastavil, bude jej moci ze dvacíti kop grošuov českých pohnati. A provede-li naň, že krčma byla nespravedlivá a že jí od třicíti let neužíval, dvaceti kop grošův českých jemu daj a k tomu škody, kteréž by proto vzal. Pakli by kdo pustou ves měl, v kteréž by od starodávna krčmy neb krčma prvé

[A i B]:
Tento artykul
má minouti,
jakožto pře-
dešlýmu T I
odporný^b.

[A i B]:
Avšak pod
tím toto má
zůstatí^c.